

ЛІТОПИСИ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ДОКУМЕНТАЦІЙНОЇ ТРАДИЦІЇ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Нікольченко Ю.М.

Маріупольський державний університет, м. Маріуполь

У доповіді аналізується Іпатський літописний звід [1] як інформаційне джерело з вивчення документів Київської Русі (М. Ю. Брайчевський, М. Ф. Котляр, П. П. Толочко), що передбачає проведення їхнього документознавчого аналізу за методикою вітчизняного документознавства (С. Г. Кулешов, Н. М. Кушнарєнко. Г. М. Швецова-Водка).

До основних розпорядчих документів Х-ХІІІ ст. відносяться князівські грамоти, жалувані грамоти, хресні грамоти, які зафіксували політичні рішення, розподіл і перерозподіл земель між князівствами, князівські дарунки земель васалам за службу і монастирям, заповіти князів тощо. Класичними міжнародними документами були договори Русі з іншими країнами. Оригінальним міжнародним документом були «речі», або послання князів. Як правило – це документи дипломатичного характеру. Вони нерідко репрезентовані у літописах повністю. Документи економічного призначення представлені у Іпатському зводі згадками про велику кількість «купчих», «дарчих», «духівних (заповітових)» грамот, що склали протягом двох століть різні верстви населення. У зводі є тексти, у яких вміщена інформація щодо здійснення внутрішніх прямих торговельних операцій, або через поручительство посередників, закріплене відповідним документом-розпискою.

Давньоруські документи Х-ХІІІ ст. виконані кирилицею – уставом [2, с. 5]. За характером знакових засобів вони є текстовими, двомірними, що мають розмір (формат) та обсяг (кількість сторінок). Запис інформації на цьому носії представляє собою два виміри: літери і цифри, або – лінійні, чи одномірні, текст у яких зроблений у лінію. Рядки розміщуються на аркушах послідовно один за одним. За матеріальним носієм давньоруські документи можна віднести до паперових, писаних на пергаменті і папері завширшки близько 3,5 вершків (15-17 см). Довжина документа могла бути різною за рахунок підклеювання до низу наступних аркушів [3, с. 78].

Визначальною є і класифікація давньоруських документів за місцем походження і домінуючої території розповсюдження та їхній поділ на місцеві, регіональні, загальнодержавні, закордонні.

Іпатський літописний звід не тільки зафіксував важливу задокументовану інформацію щодо політичного, економічного, міжнародного і культурного життя Київської Русі, а й виступив інформаційним джерелом початкового періоду українського документування.

Література:

1. Літопис Руський / Пер. з давньорус. Л. Є. Махновця / Літопис Руський. – К.: Дніпро, 1989. – 591 с.
2. Ричка В. М. За літописним рядком / В. М. Ричка. – К.: «Радянська школа», 1991. – 207 с.
3. Різник М.Г. Письмо і шрифт / М. Г. Різник – К.: «Вища школа», 1978. – 150 с.